

Khoa học và Công nghệ - Động lực phát triển nhanh, bền vững kinh tế - xã hội vùng đồng bào dân tộc thiểu số và miền núi

Sáng ngày 14/7, tại Hà Nội, Ủy ban Dân tộc (UBDT) và Bộ Khoa học và Công nghệ (KH&CN) đã tổ chức Hội nghị tổng kết Chương trình KH&CN cấp quốc gia giai đoạn 2016 - 2020 (CTDT/16-20), Chương trình phối hợp hoạt động giai đoạn 2012 - 2020 và ký kết Chương trình phối hợp hoạt động giai đoạn 2021 - 2030.

Phó Thủ tướng Thường trực Chính phủ Trương Hòa Bình và lãnh đạo Bộ KH&CN, UBDT đồng chủ trì Hội nghị

Chủ trì Hội nghị có Phó Thủ tướng Thường trực Chính phủ Trương Hoà Bình; Bộ trưởng Bộ KH&CN Huỳnh Thành Đạt; Bộ trưởng, Chủ nhiệm UBDT Hầu A Lênh. Về phía Bộ KH&CN còn có Thứ trưởng Bộ KH&CN Nguyễn Hoàng Giang cùng đại diện lãnh đạo các ban, bộ, ngành Trung ương, địa phương, các nhà quản lý, nhà khoa học.

Nhiều thành tựu khoa học nổi bật

Bộ trưởng, Chủ nhiệm UBDT Hầu A Lênh phát biểu tại Hội nghị

Phát biểu tại Hội nghị, Bộ trưởng, Chủ nhiệm Hữu A Lành cho biết: sau gần 6 năm triển khai, Chương trình KH&CN cấp quốc gia “Những vấn đề cơ bản và cấp bách về dân tộc thiểu số và chính sách dân tộc ở Việt Nam đến năm 2030” giai đoạn 2016-2020 (Chương trình) đã đạt được nhiều kết quả quan trọng như: Cung cấp đầy đủ các luận cứ khoa học để nhận diện các vấn đề cơ bản mang tính chiến lược và thực tiễn cấp bách liên quan đến các dân tộc thiểu số, chính sách dân tộc và đáp ứng yêu cầu thời kỳ đẩy mạnh công nghiệp hóa, hiện đại hóa và hội nhập quốc tế. Công tác tổ chức quản lý được thực hiện chặt chẽ, bài bản, đúng mục đích và đáp ứng tốt các quy định của pháp luật. Các sản phẩm nghiên cứu của Chương trình có giá trị lý luận, thực tiễn và đã đề xuất được phương hướng và các giải pháp đổi mới chính sách dân tộc toàn diện nhằm phát triển bền vững đối với các dân tộc thiểu số ở Việt Nam, góp phần không nhỏ trong việc xây dựng và hoạch định chính sách dân tộc thời gian qua.

Bên cạnh đó, Chương trình cơ bản đã hoàn thành việc xây dựng hệ thống cơ sở dữ liệu quốc gia về dân tộc thiểu số (DTTS) và các chính sách dân tộc (CSDT) phục vụ cho việc hoạch định và thực hiện chính sách cho giai đoạn tiếp theo. Đồng thời, thu hút sự quan tâm và tham gia của các tổ chức, cá nhân, nhà nghiên cứu, nhà khoa học, các chuyên gia giỏi trong cả nước mà nòng cốt là đội ngũ các nhà lãnh đạo, công chức, viên chức trong hệ thống cơ quan làm công tác dân tộc từ trung ương đến địa phương.

“Để triển khai tốt Nghị quyết số 88 ngày 18/11/2019 của Quốc hội và Nghị quyết số 12 ngày 15/02/2020 của Chính phủ, UBND đang tích cực chủ trì, phối hợp với Bộ KH&CN xây dựng, đề xuất Chương trình KH&CN cấp quốc gia giai đoạn II (2021 - 2025) để triển khai thực hiện các nội dung trong Chương trình mục tiêu quốc gia phát triển kinh tế - xã hội vùng đồng bào dân tộc thiểu số và miền núi giai đoạn 2021 – 2030” . Bộ trưởng, Chủ nhiệm Hữu A Lành nhấn mạnh.

Bộ trưởng Bộ KH&CN Huỳnh Thành Đạt phát biểu tại Hội nghị

Tại Hội nghị, Bộ trưởng Huỳnh Thành Đạt cho biết, việc đẩy mạnh ứng dụng tiến bộ khoa học – kỹ thuật phục vụ phát triển kinh tế - xã hội (KT – XH) là mục tiêu trọng tâm, xuyên suốt của ngành KH&CN, luôn được Lãnh đạo Chính phủ quan tâm, chỉ đạo trong suốt thời gian qua. Thực hiện chỉ đạo của Thủ tướng Chính phủ về Chiến

lược công tác dân tộc đến năm 2020, Bộ KH&CN đã chủ trì, phối hợp với các Bộ ngành có liên quan xây dựng và triển khai nhiều Chương trình KH&CN cấp quốc gia có liên quan đến lĩnh vực công tác dân tộc, vùng dân tộc thiểu số và miền núi như: Chương trình Hỗ trợ ứng dụng, chuyển giao tiến bộ KH&CN thúc đẩy phát triển KT - XH nông thôn, miền núi, vùng dân tộc thiểu số; Chương trình KH&CN phục vụ xây dựng nông thôn mới; Chương trình KH&CN phục vụ phát triển bền vững vùng Tây Bắc; Chương trình KH&CN phục vụ phát triển bền vững vùng Tây Nam Bộ; Chương trình KH&CN phục vụ phát triển kinh tế - xã hội Tây Nguyên trong liên kết vùng và hội nhập quốc tế (giai đoạn 2016-2020) và đặc biệt là Chương trình “Những vấn đề cơ bản và cấp bách về dân tộc thiểu số và chính sách dân tộc ở Việt Nam đến năm 2030” do UBND chủ trì thực hiện.

Theo đó, Bộ trưởng đánh giá cao những thành tựu của Chương trình, là kết quả của các đề tài nghiên cứu thuộc Chương trình, trong đó, rất nhiều kết quả đã kịp thời chuyển giao cho UBND và các Ban, Bộ, ngành liên quan trong việc tham mưu xây dựng và ban hành chính sách phục vụ phát triển dân tộc. Tiêu biểu như: Cung cấp luận cứ khoa học trong việc xây dựng dự thảo văn kiện Đại hội Đảng toàn quốc lần thứ XIII (phần nội dung về công tác dân tộc); Đánh giá tổng kết Nghị quyết số 24-NQ/TW ngày 12/03/2002 của Hội nghị lần thứ 7 BCH Trung ương Đảng khóa IX về Công tác Dân tộc và ban hành Kết luận số 65-KL/TW của Bộ Chính trị về tiếp tục thực hiện Nghị quyết số 24 của BCH Trung ương Đảng khóa IX về công tác dân tộc trong tình hình mới; Đánh giá kết quả thực hiện Chiến lược Công tác dân tộc giai đoạn 2011-2020 và Đề xuất nội dung Chiến lược Công tác dân tộc giai đoạn 2021-2030 (Cung cấp cho cơ quan thường trực);...

Có thể khẳng định Chương trình đã thành công với rất nhiều chỉ tiêu kết quả vượt trội so với quyết định được phê duyệt. Thành tựu này sẽ là cơ sở, là tiền đề để tiếp tục triển khai Chương trình giai đoạn 2021-2025”, Bộ trưởng khẳng định.

Ứng dụng KH&CN - nền tảng bền vững cho vùng dân tộc thiểu số và miền núi

Tại Hội nghị, các nhà quản lý, nhà khoa học đều đánh giá cao những kết quả đạt được của Chương trình, từ đó cung cấp cho Đảng, Nhà nước một ngân hàng dữ liệu đồ sộ, có giá trị khoa học và thực tiễn, làm cơ sở cho việc đổi mới hoạch định và thực thi chính sách dân tộc ở nước ta hiện nay.

Theo báo cáo tại Hội nghị, giai đoạn 2016-2020, Chương trình đã xây dựng được 2.324 mô hình ứng dụng, chuyển giao tiến bộ KH&CN có hiệu quả, quy mô phù hợp với điều kiện sinh thái cho 34 tỉnh/thành phố vùng dân tộc thiểu số và miền núi (DTTS&MN), trong đó: thực hiện được 30 mô hình sản xuất liên kết theo chuỗi giá trị; 14 mô hình ứng dụng công nghệ thông tin; 27 mô hình ứng dụng công nghệ cao trong sản xuất hỗ trợ tạo việc làm cho trên 2.000 lao động thường xuyên và 5.000 lao động thời vụ, tạo sinh kế cho đồng bào; đã chuyển giao được 1.106 lượt công nghệ mới, tiên tiến phù hợp với từng vùng miền, thúc đẩy phát triển KT-XH khu vực DTTS&MN; hỗ trợ đào tạo trên 1.000 cán bộ quản lý KH&CN, 2.484 cán bộ kỹ thuật, kỹ thuật viên cơ sở; tập huấn cho 45.328 lượt nông dân các địa phương vùng DTTS&MN.

Nhìn chung các hoạt động nghiên cứu ứng dụng, chuyển giao công nghệ cho vùng DTTS&MN khá đa dạng về loại hình, cấp độ; tăng trưởng về quy mô kinh phí và địa bàn thực hiện không ngừng được mở rộng; tạo ra hiệu quả và tác động tích cực đến sự phát triển vùng DTTS&MN trong phạm vi cả nước.

Phát biểu ý kiến tại Hội nghị, Phó Chủ tịch Hội đồng Lý luận Trung ương Phạm Văn Linh cho rằng, có thể coi đây là một trong những đầu mối về nghiên cứu chuyên sâu về công tác dân tộc, những nhiệm vụ nghiên cứu trong Chương trình đã tạo ra ngân hàng dữ liệu có nhiều giá trị khoa học mới, tạo nền tảng để nghiên cứu thực tiễn cho giai đoạn II (2021-2025). Tuy nhiên, cần tránh chồng chéo, trùng lặp, không để dữ liệu phân bố rời rạc. Việc triển khai, nghiên cứu phải giao đúng nơi, đúng việc, đúng vấn đề nghiên cứu nhằm chuyển hoá hoạt động, kết quả nghiên cứu vào thực tiễn đời sống xã hội...

Theo PGS. TS Phạm Quang Hoan, nguyên Viện trưởng Viện Dân tộc học (Viện Hàn lâm Khoa học xã hội Việt Nam), Chương trình và từng đề tài đã đề xuất và kiến nghị với các cấp với nhiều góc độ, soi sáng cho cách nhìn vấn đề để có giải pháp cho giải quyết các vấn đề dân tộc; kết quả của đề tài là nguồn học liệu có giá trị đối với công tác giáo dục, đào tạo, nghiên cứu về công tác dân tộc; thu hút được đội ngũ đông đảo các nhà khoa học có uy tín; có nhiều công trình nghiên cứu công bố trên tạp chí nước ngoài, quảng bá thành tựu chính sách dân tộc của Đảng và Nhà nước ta,...

Tiếp tục bám sát, triển khai hiệu quả

Bên cạnh những kết quả nổi bật nêu trên, Bộ trưởng, Chủ nhiệm Hà A Lành thẳng thắn nhìn nhận một số khó khăn, hạn chế trong việc triển khai Chương trình như: Công tác quản lý nhất là ở giai đoạn đầu triển khai còn nhiều lúng túng; Còn một số vấn đề trong thực tiễn công tác dân tộc đã đề ra nhưng chưa được đánh giá, tổng kết, nghiên cứu thấu đáo; Một số đơn vị chủ trì, cá nhân chủ nhiệm còn có nhiều hạn chế trong quá trình triển khai thực hiện... Do vậy, một số vấn đề cần tiếp tục tập trung nghiên cứu, có giải pháp khắc phục.

Cụ thể, đề nghị Chính phủ, Thủ tướng Chính phủ tiếp tục chỉ đạo và dành sự quan tâm đặc biệt đến lĩnh vực công tác dân tộc, nhất là hoạt động KH&CN nhằm tạo ra động lực thúc đẩy phát triển nhanh, bền vững KT-XH vùng đồng bào DTTS&MN trong giai đoạn tới.

Bên cạnh việc đánh giá cao sự thành công Chương trình với rất nhiều chỉ tiêu và kết quả cụ thể đã đạt được, là cơ sở để tiếp tục thực hiện Chương trình giai đoạn 2021-2025, để KH&CN phục vụ trực tiếp, có hiệu quả cho phát triển kinh tế - xã hội vùng đồng bào DTTS&MN, Bộ trưởng Huỳnh Thành Đạt cho biết, Bộ KH&CN sẽ tập trung chú trọng vào một số nội dung, nhiệm vụ gồm:

Thứ nhất, Bộ KH&CN đang thực hiện các quy trình phê duyệt Khung Chương trình giai đoạn 2021-2025 để làm căn cứ triển khai, phục vụ kịp thời, hiệu quả cho Chương trình mục tiêu quốc gia phát triển KT-XH vùng đồng bào DTTS&MN giai đoạn 2021 - 2030 và các Chương trình, đề án, dự án, chính sách dân tộc khác... theo đúng tinh thần chỉ đạo của Quốc hội và Chính phủ.

Thứ hai, Bộ KH&CN sẽ tiếp tục phối hợp chặt chẽ và tạo mọi điều kiện tốt nhất cho UBĐT trong công tác chỉ đạo, triển khai thực hiện đối với toàn bộ Chương trình. Chủ trì, phối hợp với Bộ Tài chính, UBĐT trong việc đề xuất bố trí kinh phí để các nhiệm vụ của Chương trình được thực hiện đúng tiến độ, đúng quy định của pháp luật, thực sự thiết thực, hiệu quả, chất lượng cao nhất và có thể kết thúc đúng hạn vào cuối năm 2025.

Thứ ba, Bộ KH&CN sẽ tiếp tục là cầu nối để kết nối giữa Chương trình “Những vấn đề cơ bản và cấp bách về dân tộc thiểu số và chính sách dân tộc ở Việt Nam đến năm 2030” giai đoạn 2021-2025 với các Chương trình KH&CN cấp quốc gia khác, cũng như thông tin, giới thiệu về các thành tựu KH&CN tiên tiến; hỗ trợ đào tạo nhân lực KH&CN... để từ đó tạo ra mối quan hệ thống nhất và sức mạnh tổng thể về KH&CN, góp phần phục vụ có hiệu quả mục tiêu phát triển kinh tế - xã hội vùng dân tộc thiểu số và miền núi giai đoạn 2021-2030.

Phó Thủ tướng Thường trực Chính phủ Trương Hòa Bình phát biểu chỉ đạo tại Hội nghị

Phát biểu kết luận Hội nghị, Phó Thủ tướng Thường trực Chính phủ Trương Hòa Bình đánh giá cao sự nỗ lực, cố gắng của Bộ KH&CN, UBĐT và các cơ quan liên quan trong công tác quản lý, cũng như sự tâm huyết và trách nhiệm của các tổ chức, nhà khoa học tham gia chủ trì thực hiện các nhiệm vụ khoa học của Chương trình. Để Chương trình KH&CN giai đoạn 2021-2025 thực sự có hiệu quả, Phó Thủ tướng Thường trực Chính phủ đề nghị Chương trình cần tiếp tục bám sát và triển khai có hiệu quả các nội dung có liên quan tại Nghị quyết Đại hội lần thứ XIII của Đảng, nội dung về Công tác KH&CN, CTDT, Kết luận số 65KL/TW của Bộ Chính trị; Nghị quyết số 88/2019/QH14 và 120/2020/QH14 của Quốc hội,...

Ngoài ra, các Chương trình cần tập trung đúng mục tiêu, tránh dàn trải, chú trọng nghiên cứu có trọng tâm, trọng điểm vào các mô hình kinh tế, phát minh sáng chế, kinh phí phù hợp với nhu cầu và tập quán DTTS&MN, hướng tới mục tiêu phát triển bền vững theo quy mô cấp cộng đồng, huy động nguồn lực, liên kết đặt hàng với các viện, tổ chức doanh nghiệp để bổ sung thêm nguồn lực, thực hiện cho Chương trình, làm thế nào phát huy được những nhân tố tiên tiến, nòng cốt trong từng vùng đồng bào dân tộc, từng giai đoạn phù hợp với thực tiễn...

Lễ ký kết Chương trình phối hợp giai đoạn 2021-2030 giữa UBND và Bộ KH&CN dưới sự chứng kiến của Phó Thủ tướng Thường trực Chính phủ Trương Hòa Bình.

Nhân dịp này, UBND và Bộ KH&CN đã tổ chức ký kết Chương trình phối hợp giai đoạn 2021 - 2030 với mục tiêu chủ yếu là tham mưu hiệu quả cho Trung ương Đảng, Quốc hội và Chính phủ các giải pháp, biện pháp về KH&CN để góp phần triển khai tổ chức thực hiện thành công chủ trương đường lối của Đảng, chính sách pháp luật của Nhà nước (Kết luận số 65KL/TW của Bộ Chính trị; Đề án Tổng thể phát triển KT-XH vùng đồng bào DTTS&MN giai đoạn 2021 - 2030; Chương trình MTQG phát triển KT-XH vùng đồng bào DTTS&MN giai đoạn 2021 - 2030 và Chiến lược CTDĐT giai đoạn 2021 - 2030).

Nâng cao nhận thức, trình độ năng lực về KH&CN cho cán bộ làm CTDĐT, KH&CN trong việc xây dựng, thực hiện chính sách dân tộc; tuyên truyền, nâng cao nhận thức cho đồng bào các DTTS, người dân vùng DTTS&MN về vai trò của KH&CN, ứng dụng các tiến bộ KH&CN vào sản xuất và đời sống phục vụ phát triển KT-XH và giảm nghèo bền vững. Đẩy mạnh nghiên cứu khoa học, thông tin, ứng dụng chuyển giao công nghệ, nhất là các KH&CN mới, phù hợp với đặc điểm đồng bào các DTTS và vùng đồng bào DTTS&MN phục vụ xây dựng chiến lược, chương trình, đề án, dự án, chính sách phát triển KT-XH vùng đồng bào DTTS&MN giai đoạn 2021 - 2030, góp phần nâng cao chất lượng, hiệu quả quản lý nhà nước về CTDĐT.

Nguồn: Bộ Khoa học và Công nghệ (MOST).